

Goda råd till företag

Upphandlingsexperten Ellen Hausel Heldahl, Svenskt Näringsliv, ger värdefulla tips till företagare som vill öka sina affärsmöjligheter med offentlig upphandling:

- Ställ dig frågan; Hur ser marknaden ut för just dina produkter?
- Har du tagit del av tidigare upphandlingar? Var ligger prisnivån? När löper nuvarande kontrakt ut?
- Har du en strategi för hur du ska marknadsföra dina produkter gentemot offentliga aktörer? Tänk på att direktupphandling inte alltid annonseras.
- Ha koll på kommunernas hemsidor. Gå på företagsmöten som kommunen anordnar.
- Hitta upphandlingar på myndigheternas hemsidor och elektroniska databaser (E-avrop, Visma OPIC m fl)
- Förbered viktiga dokument. Ofta efterfrågas dokument som årsredovisning eller balansräkning, kreditupplysning, ansvarsförsäkring, företagspresentation och förteckning över de viktigastes uppdragen. Dokument som kan efterfrågas är uppgifter om teknisk utrustning, kvalitetssäkringsmetoder, verktyg, maskiner, teknisk utrustning, prover, beskrivningar, fotografier, bevis på miljöledningsåtgärder och kontaktuppgifter till referenser.
- Börja förbered anbudet i god tid. Läs igenom upphandlingsdokumentet ordentligt. Ställ en fråga om något är oklart. Fyll bara i det som efterfrågas. Har du accepterat alla skall-krav? Har behörig person undertecknat avtalet?
- Anbudet blir i regel offentligt efter avslutad upphandling. Finns det känsliga uppgifter i anbudet bör du begära att dessa sekretessbeläggs.
- Kom ihåg att anbudet är bindande. Lämna anbudet i tid, inklusive alla intyg och certifikat.
- Har du sparat alla uppgifter som skickats in?
- De flesta anbud lämnas numera elektroniskt, undvik att göra det sista kvällen.
- Om du har vunnit upphandlingen – försäkra dig om vad beställaren förväntar sig under avtalsperioden. Se till att ni är eniga om hur uppföljningen ska gå till. Om du inte har vunnit upphandlingen – ställ dig frågan varför. Hur kan du vässa dig inför nästa upphandling? Håll gärna koll på vinnande leverantör, är beställaren nöjd? Oavsett om du har vunnit eller förlorat upphandlingen så ge köparen feedback. Då blir de kommande upphandlingarna bättre.

Nya lagar om upphandling

Nya lagar för offentlig upphandling trädde i kraft den 1 januari i år. Ett av inslagen i den nya lagstiftningen är LUK som reglerar koncessioner, det vill säga upphandlingar där det finns en tredje part med. I övrigt säger den nya lagstiftningen bland annat:

- Begreppet förfrågningsunderlag försvinner och ersätts med upphandlingsdokument.
- Upphandlande myndighet får tillåta/begära rättelse av felskrivning och får även begära komplettering.
- Upphandlande myndighet får dela upp kontrakt i delar, om inte så ska skälen för detta anges skriftligen.
- Upphandlande myndighet kan begränsa antalet delar en leverantör kan lägga anbud på eller begränsa antalet delar som en leverantör kan vinna.
- Korta anbudstid – min. 30 dagar.
- Möjligheterna att kräva visst märke som bevis är möjligt om märkeskriterierna har anknytning till de som upphandlas och inte avser annat, kraven är lämpliga för att definiera egenskaper hos varan/tjänsten/byggentreprenaden, kriterierna är objektiva kontrollerbara och icke-diskriminerande, märkningen har antagits genom ett öppet

och transparent förfarande där alla berörda kan delta, märkningen är tillgänglig för alla och märkeskraven har fastställts av oberoende organ.

- En leverantör ska uteslutas om den har gjort sig skyldig till vissa brott och får uteslutas i andra fall. Uteslutning ska ske på grund av företrädares brott eller överträdelse. Upphandlande myndighet ska snarast underrätta en leverantör om beslut om uteslutning och skälen för det.
- Nya obligatoriska uteslutningsgrunder är; Penningtvätt och finansiering genom terrorism, barnarbete/människohandel, ej fullgjort betalning av skatter/sociala avgifter.
- Prövningen vid uteslutning på grund av brott; Anbudsgivare ska uteslutas för vissa brott när det finns en lagakraftvunnen dom. Detta gäller även om anbudsgivarens företrädare är skyldig till brottsligheten. Kontroll ska ske före tilldelning av kontrakt genom att myndigheten begär in bevis. Föreskrivet bevismedel är, om det finns, utdrag ur brottsregistret, I Sverige belastningsregistret. Ingen anbudsgivare får tilldelas kontrakt utan att samtliga företrädare kontrollerats i belastningsregistret.
- En leverantör som ska eller får uteslutas ska ändå tillåtas delta om den kan visa att den vidtagit konkreta åtgärder. Detta är en rättighet för leverantören. Självsanerande åtgärder kan bestå i ersättning av eventuella skador, medverkat till utredningen av överträdelsen samt åtgärder för att förhindra ytterligare överträdelser.
- Omsättningskrav får som huvudregel inte överstiga två gånger värdet av kontraktet. Detta för att skydda små och medelstora företag. När kontraktet delas in i delar, gäller omsättningstaket för varje enskild del.
- Egenförsäkran ESPD – elektroniskt dokument. Egenförsäkran av leverantören att denne får delta i upphandlingen och kan ge in efterfrågade bevis. Egenförsäkran avser uteslutningsgrunderna, kvalificeringsgrunderna, kriterierna för urval av kvalificerade leverantörer.
- Onormalt låga anbud ska förkastas. Upphandlande myndighet ska begära förklaring och ska förkasta om ej tillfredställande svar Om anbud inte stämmer överens med tillämpliga miljö-, social- eller arbetsrättsliga skyldigheter får den upphandlande myndigheten välja att inte tilldela kontrakt.
- Från den 1 juni 2017 gäller regler för beaktande av arbetsrättslig hänsyn kring; Lön, semester och arbetstid. Möjlighet att utesluta företag, möjlighet att förkasta anbud och möjlighet att ställa särskilda kontraktsvillkor (motverka branscher med svart arbetskraft).

Upphandlingssamordnarens tips och råd till företagen

(Teo Zickbauer, Ronneby kommun)

- Plocka ut handlingarna i god tid.
- Ställ frågor innan sista dagen för frågor löper ut.
- Svara på frågorna.
- Skicka inte handlingar som inte begärs, det kan leda till motsägelsefulla uppgifter.